

Kuusi polkua kestävyYTEEN

Kestävyyspaneelin evästyksset systemisen murroksen edistämiseksi Suomessa

Prof. Eeva Furman, SYKE, paneelin puheenjohtaja
Tulevisuusvaliokunta & Kestävyyspaneeli, 14.2.2020

Kuusi polkua kestävyYTEEN: evästyksset systemisen kestävyysmurroksen edistämiseksi Suomessa

Suomalainen yhteinen ehto on
maapollon elinolosuhteiden
säilyttäminen.

Kestävyysmurroksen
suorittamiseksi on kehitettävä
kansainvälinen sopu sekä jo
tulevaisuudessa huokoteltavaksi.

Kestävyysmurros pitää ottaa
vastaan ja jatkuvan johtamisen
päätehtäväksi.

Uusi polku — yhteinen näkökulma, että elämäntapa
on kestävä ja elämäntapa on kestävä, mutta ei ole
vain elämäntapa. Elämäntapa on kestävä elämä.
Käsitteellisesti kestävä on myös kestävä elämäntapa.
Käsitteellisesti kestävä on myös kestävä elämäntapa.
Käsitteellisesti kestävä on myös kestävä elämäntapa.
Käsitteellisesti kestävä on myös kestävä elämäntapa.

@Kestavyyspanel

Suomen kestävän kehityksen asiantuntijapaneeli

Tieteen ääni – päätöksenteon tuki – keskustelun virittäjä

@Kestavyyspanel

Paneelin toiminta-ajatus

Me kestävyyspaneelin tieteentekijät viemme Suomea kohti kestäväen kehityksen mukaista toimintaa.

- **Tuomme** tieteen näkökulmia ja eettisiä pohdintoja päätöksentekoon. Nostamme julkiseen keskusteluun kiperiä, mutta kestäväen kehityksen kannalta kriittisen tärkeitä kysymyksiä.
- **Tavoitteemme on** edistää sellaista yhteiskunnallista muutosta, joka ottaa huomioon sekä ympäristön että ihmisen hyvinvoinnin. Tunnistamme niitä kohtia, joissa keskenään ristiriitaiset näkökulmat täydentävät ja tukevat toisiaan. Arvioimme ja ennakoimme kehitystä ja tuemme pitkäjänteistä päätöksentekoa.
- **Haluamme olla** siellä, missä kestävydestä puhutaan. Ole yhteydessä ja haasta meidät kestäväen kehityksen asioissa!

Monitieteinen ja alueellisesti edustava paneeli

Puheenjohtaja:

prof. Eeva Furman, Suomen ympäristökeskus, ympäristöpolitiikka, kestävyysmurros

Jäsenet:

- Lassi Linnanen, Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto, systeemiajattelu, ympäristötalous
- Katriina Siivonen, Turun yliopisto, tulevaisuudentutkimus, kulttuurinen kestävyys
- Arto O. Salonen, Itä-Suomen yliopisto, ekososiaalinen sivistys ja transformaatio
- Mikko Mönkkönen, Jyväskylän yliopisto, ekologia ja luonnonvarojen käytön kestävyys
- Jouni Jaakkola, Oulun yliopisto, terveys ja hyvinvointi
- Juho Saari, Tampereen yliopisto, sosiaali- ja hyvinvointipolitiikka
- Anne Tolvanen, Luonnonvarakeskus, metsien monikäytön ekologia
- Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto, kaupunkimaantiede
- Minna Halme, Aalto yliopisto, kestävä talous ja liiketoiminta

Koordinaatio

- Katriina Soini, Luke, (päävastuu), Paula Schönach, HELSUS, Jari Lyytimäki, Syke

Paneelien evästyksset

<https://sustainabledevelopment.un.org/gsdr2019>

Maailman kestävä kehityksen tila on vakava

- muutos vaatii merkittäviä, järjestelmätason murroksia

Business-as-usual approaches

GOAL	WITHIN 5%	5-10%	>10%	NEGATIVE LONG-TERM TREND
Goal 1		1.1. Eradicating extreme poverty	1.3. Social protection for all	
Goal 2		2.1. Ending hunger (undernourishment)	2.2. Ending malnutrition (stunting) 2.5. Maintaining genetic diversity 2.a. Investment in agriculture*	2.2. Ending malnutrition (stunting)
Goal 3	3.2. Infant mortality 3.2. Neonatal mortality		3.1. Maternal mortality 3.4. Preventable deaths from non-communicable diseases	
Goal 4	4.1. Enrollment in primary education	4.6. Literacy among youth and adults	4.2. Early childhood development 4.3. Enrollment in secondary education 4.3. Enrollment in tertiary education	
Goal 5			5.5. Women political participation	
Goal 6		6.2. Access to safe sanitation (open defecation practices)	6.1. Access to safely managed drinking water 6.2. Access to safely managed sanitation services	
Goal 7		7.1. Access to electricity	7.2. Share of renewable energy* 7.3. Energy intensity	
Goal 8			8.7. Use of child labour	
Goal 9		9.5. Enhancing scientific research (R&D expenditure)	9.5. Enhancing scientific research (number of researchers)	
Goal 10			10.c. Remittance costs	Inequality in income**
Goal 11			11.1. Urban population living in slums*	
Goal 12				12.2. Absolute material footprint, and DAC**
Goal 13				Global GHG emissions relative to Paris targets**
Goal 14				14.1. Continued deterioration of coastal waters* 14.4. Overfishing**
Goal 15				15.5. Biodiversity loss* 15.7. Wildlife poaching and trafficking*
Goal 16			16.9. universal birth registration*	

* target not specified ** based on most recently available data

Askeleita kohti kestävä elämää on otettu, mutta:

- eteneminen ollut vähäistä, osin ei ole edetty lainkaan tai muutos on ollut kielteiseen suuntaan
- kestävä kehityksen 17 tavoitetta on edistetty toisistaan irrallaan tai otettu käyttöön yksinkertaistettuja ratkaisuja -> syntynyt ristiriitaisuuksia ja pahimmillaan uusia ongelmia

Neljä hälyttävää keskeistä ilmiötä estää Agenda2030:n tavoitteiden toteutumisen

- 1980-2016: köyhimmälle väestöpuoliskolla tulonkasvusta 12%
- rikkaimman 1%:n väestölle tulonkasvusta 27%

Eriarvoisuus lisääntyy

Ilmastonmuutos etenee

1,5 asteen nousu:
500 milj. kärsii vesistressistä,
4 miljardia kuumuusaalloista ja
10 miljoonia rannikkotulvista

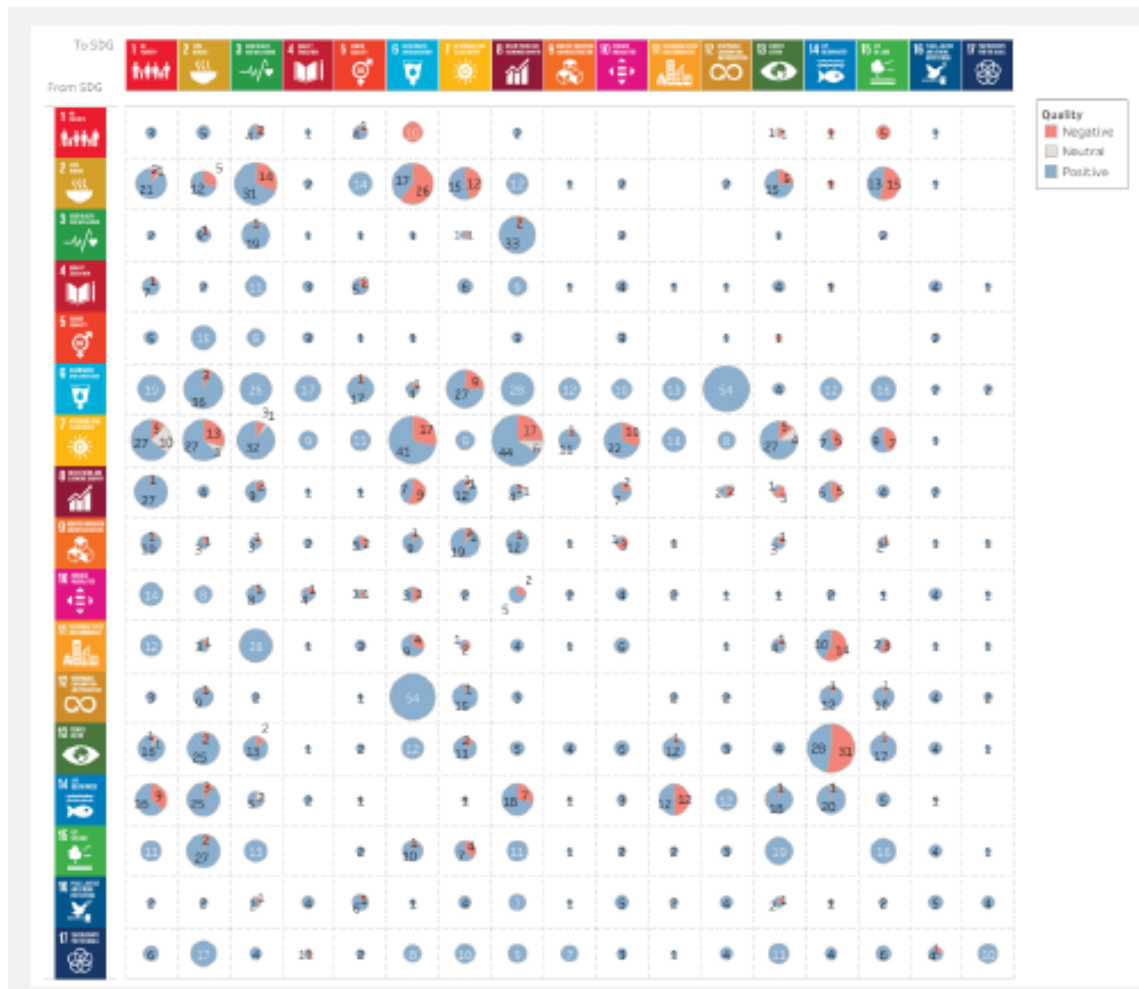
- 2016-2030: muovijätteen ennustettu kasvavan 260 -> 460 milj. tn/v
- e-jätteestä 60% myrkkyyneen kaatopaikoille

Jäteongelma kasvaa

Biodiversiteetti-kato jatkuu

Arvio: neljännes eläin- ja kasvilajeista katoaa. Maapallon ruokaturva on uhattuna, kun biodiversiteetin suoja tuholaisia, tauteja ja ilmastonmuutosta vastaan katoaa

Eri tavoitteiden kytkennät olennaisia - ne ennakoivat mahdollisuuksia ja tarpeita

Pallon koko =
tiedon määrä
Punainen =
haitta toiselle
Sininen =
hyöty myös
toiselle

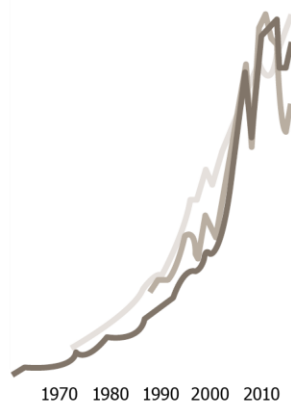
Globaalit virrat kasvavat - niiden hyödyt ja haitat jakautuvat epätasaisesti

Informaatiovirrat

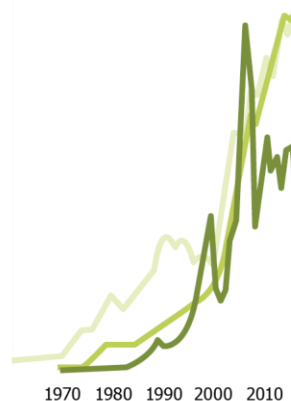
- Internet
- Matkapuhelimet
- Facebook

Tuotevirrat

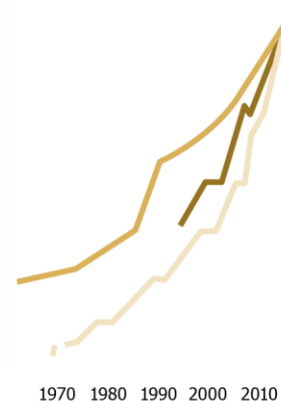
- Vienti
- Lentorahti
- Riisin tuonti Japanista

Rahavirrat

- Suora kansainvälinen sijoittaminen
- Virallinen kehitysapu
- Rahalähetykset

Ihmisvirrat

- Kansainvälinen turismi
- Lentomatikustajat
- Muuttoliike

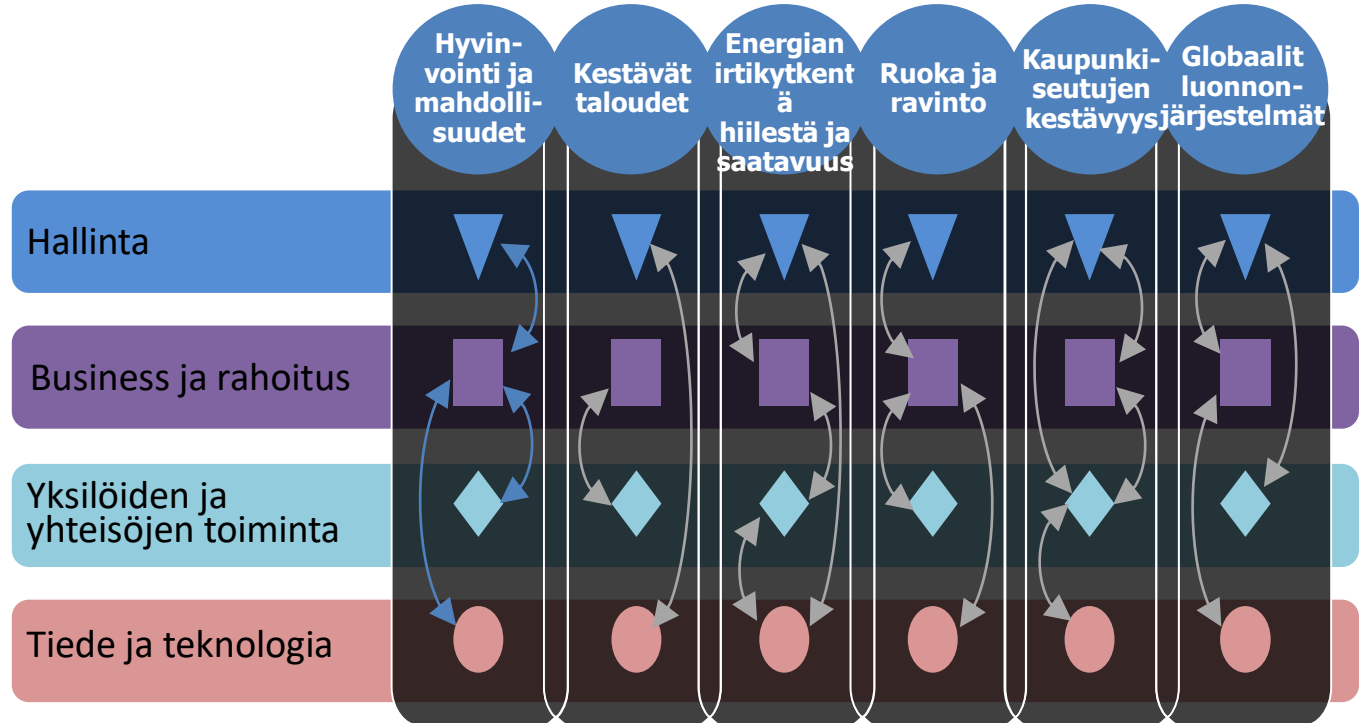

Sekä haasteet että murrokset useiden toimijoiden käsissä

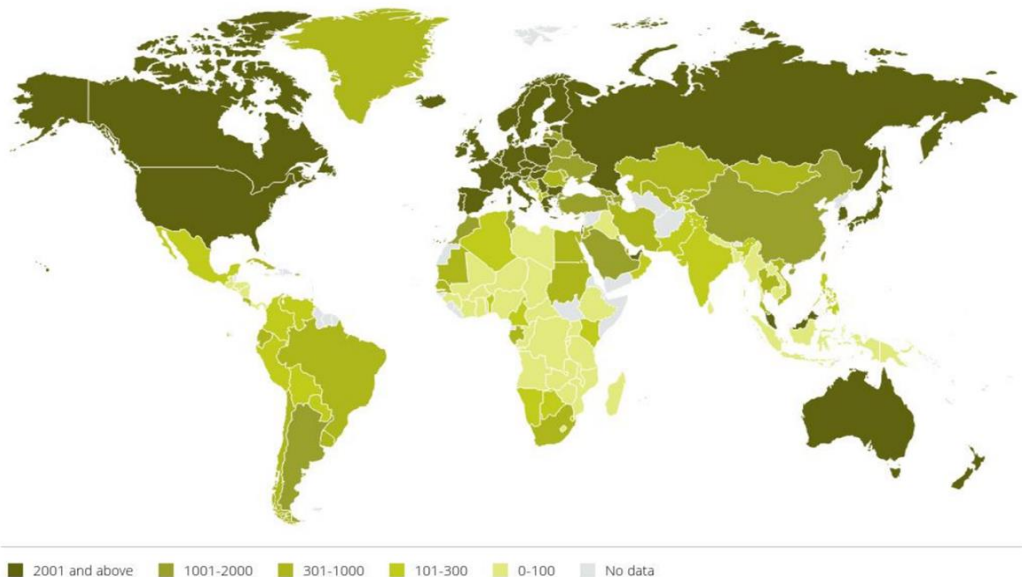

Muutos syntyy järjestelmätasolla

toimivan tiekartan osatekijät

Tarvitaan merkittävää panostusta kestävyystieteeseen & tiedeosaamisen tasaisempaa jakautumista eri alueille

**OECD maat: 3500
tutkijaa/1 milj. as**

**Köyhät maat: 70
tutkijaa/1 milj. as**

**Esim. Afrikka
tuottaa 2%
maailman
tieteellisistä
julkaisuista**

**60% maailman
tutkimuksesta
yksityisen sektorin
rahoittamaa**

Kuusi polkua kestävyys- evätykset systemisen kestävyysmurroksen edistämiseksi Suomessa

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurrokseen osallistuminen on tehtävä kansalaisille sujuvaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Globaali kestävyyskehityksen raportti osoittaa, että elinehitys on kova Agenda 2030 -kehtävän kehityksen tavoitteita, mutta alkaa olla hitaasti. Erityisesti kasvot, ilmastomuutos aiheuttaa biodiversiteettikatoa ja jätteen määrä lisääntyy edelleen. Näiden ilmiöiden taustalla on monia toistuvia vaikutuksia tekijöitä. Suuria on kuitenkin käännettävissä, jos keskinäiset riippuvuudet tunnustetaan ja yhteiskuntajärjestelmistä saadaan kestävä ja taloudellisesti kestävä muutos kestäväksi suunnaksi.

Suomalaisten yhteinen etu on maapallon elinkelpoisuuden säilyttäminen.

Kestävyysmurrokseen osallistuminen on tehtävä kansalaisille sujuvaksi ja taloudellisesti houkuttelevaksi.

Kestävyysmurros pitää ottaa valtion, kuntien ja yritysten johtamisen päätavoitteeksi.

Kestävyyspaneelin Suomelle tunnistamat etenemisaskeleet, jotka huomioivat keskinäiset riippuvuudet

- Kehitystä on totuttu ohjaamaan erillisiä tavoitteita asettamalla.
- Käytännössä maailma kuitenkin muuttuu toisiinsa kietoutuneiden järjestelmien ja kansalaisten toiminnan kautta.
- Siksi yhteisvaikutuksiin pureutuminen on muutoksen keskeisin väline

Kestävä ja oikeudenmukainen talous

- Nykytalous ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä
- Taloudellisen toimeliaisuuden suuntaaminen yhdistämällä taloudellisia ohjauskeinoja
 - Uudet palveluiden toimintamallit tukemaan peräkkäistä ja samanaikaista yhteiskäyttöä
 - Pitkäaikaista käyttöä tukevat korjauspalvelut
- BKT:lle vaihtoehtoja
 - Esim. GPI, ISEW

Kestävä ja oikeudenmukainen talous

HALLINTA

Verohelpotukset ja tuet kierrätystuotteille ja korjaustoiminnalle, BKT:n rinnalle uusia mittareita

TALOUS JA RAHOITUS

Kestävyyskriteerit investoinneille, uudet liiketoimintamallit

YKSILÖT JA YHTEISÖT

Materiaali-intensiivisen kulutuksen vähentäminen

TIEDE JA TEKNOLOGIA

Rahavirtojen näkyväksi tekeminen.

Ruoka ja ravinto

- Tuotanto ja kulutus ilmastopäästöjen, vedenkulutuksen, luonnon monimuotoisuuden ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta kestävämpiä
 - Globaaleihin ruokaketjuihin tulisi vaikuttaa yritysten, kuntien ja ulkoministeriön yhteistyöllä
 - Suomessa julkisen sektorin ruokapalvelut muutoksen keskiössä
- Tuotannossa painopiste kasvispainotteisuuteen ja tuotannon ekologisuuteen
- Kulutuksessa ruokahävikin vähentäminen ja ruokakulttuurin muutos

Ruoka ja ravinto

HALLINTA

Julkisten ruokapalvelujen, maataloustukien ja verotuksen suuntaaminen

TALOUS JA RAHOITUS

Yritysten tarjoumat kasvispohjaisemmiksi, terveellisyys markkinointivaltiksi

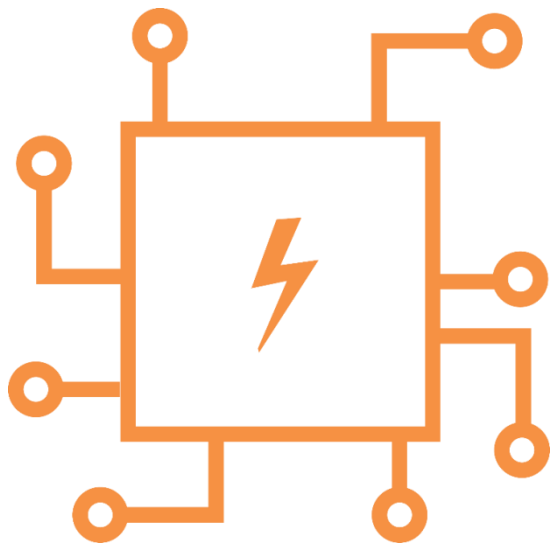
YKSILOT JA YHTEISÖT

Arjen ruokakulttuurin ja kausiluontoisen ruokavalion edistäminen, ruokahävikin vähentäminen

TIEDE JA TEKNOLOGIA

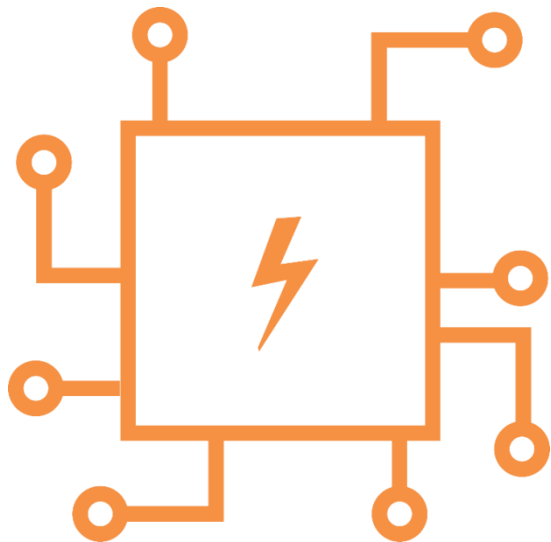
Ruoan monivaikutteisuuden ja ruokamurroksen tutkimus

Energia

- Ilmastonmuutoksen kannalta kriittisin kysymys
- Suomi murroksen edelläkävijä, mutta myös suuri päästöjen aiheuttaja
- Energiatukien suuntaamisella voidaan vaikuttaa sekä tuotantoon ja investointeihin, että yksilöiden käyttäytymiseen

Energia

HALLINTA

Kestävien ja hajautettujen energiaratkaisujen tuet ja esteiden poisto

TALOUS JA RAHOITUS

Energiapalveluiden hinnoittelu

YKSILOT JA YHTEISÖT

Yksilöiden hiilijalanjäjjen vähentämien (kulutus, liikkuminen)

TIEDE JA TEKNOLOGIA

Teknologiat hiilen talteenottoon, puurakentamisen edistäminen

Kaupungit ja kaupunkiseudut

- Suomessakin kaupungistuminen voimakasta
- Kaupunkien kestävyys -ratkaisuilla vaikutuksia laajalti, Suomessa ja globaalisti tiennäyttäjänä
- Keskiössä kaupunkitilan/-tilojen käyttö, liikkumisen, vapaa-ajan, kierto- ja jakamistalouden ratkaisut

Kaupungit ja kaupunkiseudut

HALLINTA

Kaupunkitilan toimintojen tiivistäminen, kestävyysnäkökulmien edelleen vahvistaminen maankäyttö- ja rakennuslaissa

TALOUS JA RAHOITUS

Olemassa olevien resurssien monikäyttö, muuntuvuus, tehokkuus, jakamistalous ja kierrätys

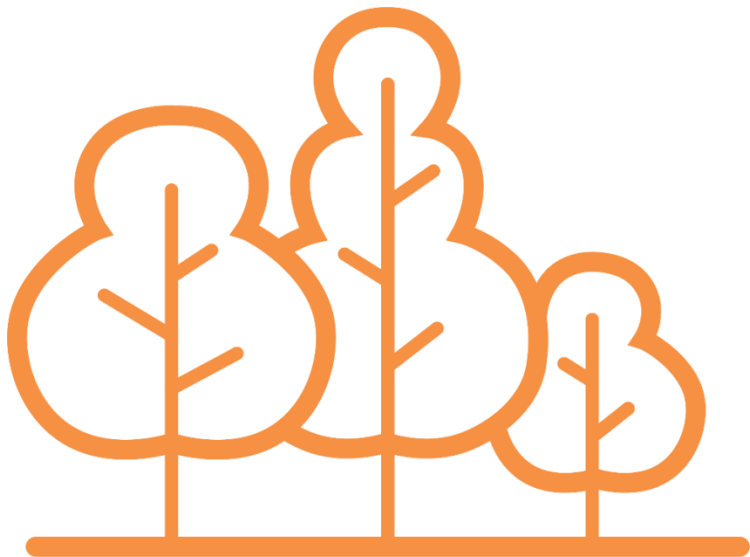
YKSILOT JA YHTEISÖT

Yhteisöllisen asumisen, liikkumisen ja vapaa-ajan ratkaisut

TIEDE JA TEKNOLOGIA

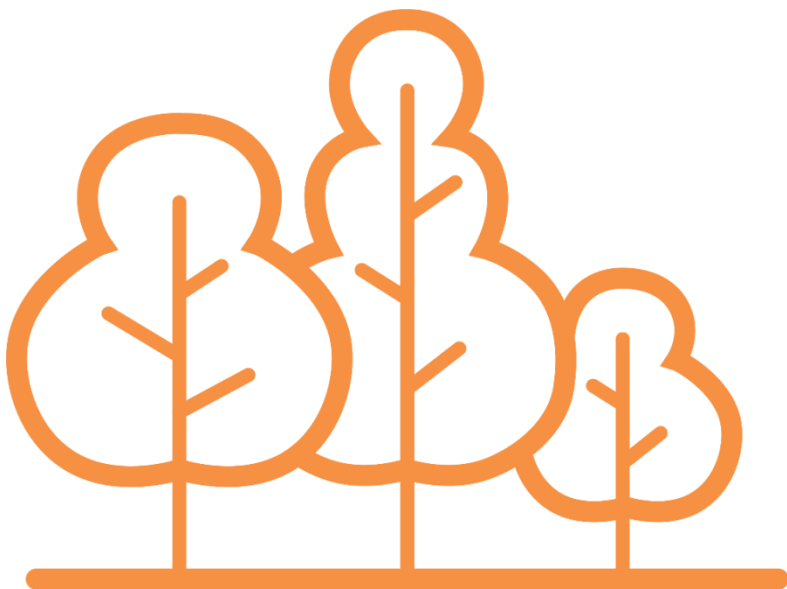
Tietoon perustuva kaupunki- ja aluesuunnittelu

Luonnon järjestelmät

- Luonnon järjestelmät hyvinvoinnin perusta ja murroksen edistämisen jarru
- Luonnonvarojen käytön ulkoisvaikutukset eivät näy hinnoissa, hyödyt jakautuvat globaalisti epätasaisesti
- Tarvitaan markkinamekanismeja, jotka hinnoittelun kautta ohjaavat luontoympäristöjen käyttöä

Luonnonjärjestelmät

HALLINTA

Maankäytön ohjaus turvaamaan luontoympäristöä, kompensatiojärjestelmien käyttöönotto

TALOUS JA RAHOITUS

Ulkoisvaikutusten sisällyttäminen hintoihin

YKSILÖT JA YHTEISÖT

Maanomistajat kompensatiopalveluiden tuottajiksi, kulutustottumusten muuttaminen yhteisöllisesti

TIEDE JA TEKNOLOGIA

Alueelliset analyysit maankäytön muutoksista

Hyvinvointi ja mahdollisuudet

- Kyky ja keinot toimia kestävästi ovat kaikkien muiden kestävyysmurrosten edellytys
- Mahdollisuudet elämässä rakentuvat yksilöiden hyvinvoinnista, tasa-arvosta ja luottamuksesta
- Luontoyhteyden vahvistaminen ja yhteisöllinen toiminta synnyttävät hyvinvointia
- Tueksi tarvitaan laajaa kestävänsä kehityksen koulutusta, yhteistoiminnallista oppimista ja omaehtoista kehittymistä

Hyvinvointi ja mahdollisuudet

HALLINTA

Systemisen ajattelun ja kuvittelutaitojen kehittäminen, kirjastot, museot ja kansalaisjärjestöt kestävyysfoorumeina

TALOUS JA RAHOITUS

Innovatiivinen ja osallistava talous, media hyvinvoinnin tukena

YKSILÖT JA YHTEISÖT

Kestävämmän luontosuhteen yhteisluominen, luottamuksen vahvistaminen yhteisöllisellä toiminnalla

TIEDE JA TEKNOLOGIA

Kulttuurista muutosta tukevien keinojen ja hyvinvoinnin tutkimus laajasti ja tieteidenvälisesti

Haaste tutkimukselle

- Suomella paljon annettavaa muiden maiden, etenkin kehittyvien maiden
 - tieteen ja päätöksenteon väliseen vuoropuheluun
 - tiedekapasiteetin vahvistamiseen
 - > **tähän kannattaisi panostaa kehitysyhteistyössä**
- Uusien hallinta- ja toimintamekanismien sekä luovien ratkaisujenyhteiskehittäminen ja kokeilut
 - Tutkijat rakentamaan yhteistyötä: päätöksentekijät, lapset, nuoret, yritykset...
- **Kestävyystiede läpileikkaavaksi ja keskiöön**

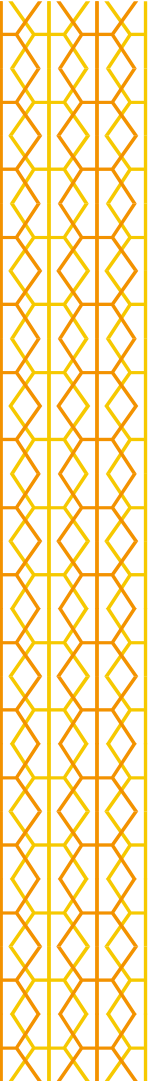
Kestävyysarppausten portaikko

Tieteidenvälisellä tutkimuksella tuodaan läpinäkyvyyttä materiaali- ja rahavirtoihin sekä tietoa uusien teknologioiden ja kokeilujen vaikuttavuudesta.

Tietoon ja yhteistoimintaan perustuvan suunnittelun myötä kestävydestä tulee uusi normaali yksilöiden ja yhteisöjen arkeen.

Materiaalien ja luonnontilaisen maan käyttöä vähennetään kaikessa toiminnassa ja rahoitusinstrumentit säädetään kestävyyskriteerit huomioiviksi.

Kestävyys otetaan kaiken päätöksenteon, suunnittelun ja budjetoinnin perustaksi niin julkisella kuin yksityisellä puolella.

KIITOS!

www.kestavyyspaneeli.fi

@Kestavyyspanel

